Návrh na udělení titulu

Nositel tradice lidových řemesel

Markéta Bartáková, Praha

Pletiva – pletení ze slámy

Osobní údaje kandidáta:

Jméno a příjmení: Markéta Bartáková

Narozen: 7.4.1960

Státní občanství: ČR

Adresa bydliště: Praha 1, Staré Město, Týnská 15

Adresa pracoviště: Praha 6, Břevnov, Šlikova 32

Telefon: +420 728 848 556

E-mail: marketa.bartakova@gmail.com

Obor uchované řemeslné tradice: Pletení ze slámy – výroba tradičních ozdob, figurek, zvykoslovných a užitkových předmětů

Návrh předkládá:

Název organizace: Regionální muzeum v Kolíně, p. o.

Adresa předkladatele: Karlovo náměstí 8, Kolín, 280 02

Telefon: +420 321 722 988

Kontaktní osoba: Mgr. Tereza Hönigová

Telefon: +420 607 106 314

E-mail: honigova@muzeumkolin.cz

Návrh zpracoval: Markéta Bartáková, Mgr. Markéta Dvořáková (za RMK)

Telefon: +420 728 848 556

……

.

datum a podpis překladatele
(za RMK, ředitel Mgr. Vladimír Rišlink)

I. Profesní životopis se zaměřením na péči o uchování tradic oboru

Po absolvování čtyřletého gymnázia studovala Markéta Bartáková v letech 1982 -1985 tříletou nástavbu na Školském ústavu umělecké výroby - ŠÚUV (nyní Střední odborná škola uměleckořemeslná, s.r.o.) se specializací na ruční výšivku, paličkovanou krajku, šitou krajku, ruční tkaní a restaurování textilu. Po maturitě na ŠÚUV pracovala v Odborně metodickém úseku Školského ústavu, kde realizovala návrhy výtvarníků pro potřeby výuky ve ŠÚUV a jeho poboček. Získala tím dobrou řemeslnou praxi v textilních technikách, kterou dodneška využívá při práci s přírodními materiály. V letech 1990 – 1997 pracovala jako odborná asistentka v ateliéru krajky a výšivky na Střední mistrovské škole uměleckého designu pod vedením Milči Eremiášové. Zde začlenila do výuky přírodní pletivo – zpracování slámy na dekorativní předměty.

V dětství měla na Markétu Bartákovou největší vliv její babička, dobrá švadlena a pletařka, která jí předala lásku k ručním pracím a od mala ji učila plést, háčkovat, vyšívat a šít. Část rodiny Markéty Bartákové žije na Kyjovsku. Tam ji jako dítě okouzlilo živé lidové umění a to se jí stalo celoživotní láskou.

Techniku prostorového pletení tradičních slaměných ozdob se Markéta naučila v patnácti letech od brigádnic při letní sklizni obilí. Zpracování slaměného stébla na drobné ozdoby se nejprve stalo jejím koníčkem a později i její profesí. Pletení a vázání slaměných ozdob, výuce a propagaci této činnosti se věnuje nepřetržitě od roku 1980. Ze začátku své ozdoby rozdávala, později prodávala na specializovaných prodejních akcích, nejprve na povolení Národního výboru, později na živnostenský list. Zdokonalení své práce dosáhla díky odborné pomoci lektorek z Lidové konzervatoře Praha. Začala spolupracovat s ÚLUVem a naučila se plést a vázat ozdoby podle návrhů pracovníků ÚLUV. V letech 1992 - 1994 dodávala své výrobky do prodejny Krásná jizba na Národní třídě. Byla aktivní členkou Klubu lidové tvorby Praha (pokračovatel Lidové konzervatoře). Na výstavy Klubu dělala větší slaměné kompozice i drobné slaměné ozdoby a působila jako lektorka v kurzech.

Během své práce se snažila rozvíjet techniky zpracování slámy na dekorativní i užitné předměty a poznávat i zahraniční tradice. Od tety svého manžela Elsy, která žila na německé straně severního pohraničí ČR v Horní Lužici (Elsa Muche, Tautewalde, Německo), se Markéta Bartáková naučila výrobu plochých vázaných slaměných hvězd a betlémů. Elsa tyto ozdoby vyráběla až do své smrti a slámu k jejich výrobě si sama pěstovala na své zahradě. Šlo o starou odrůdu žitné slámy s

velmi dlouhým jemným stéblem, kterou mohla nejprve využívat a později pěstovat také M. Bartáková.

Techniku spirálového oplétání slaměného pramene slaměným stéblem se Markéta Bartáková naučila od lektorky Klubu lidové tvorby Aleny Samohýlové. Tímto způsobem se zhotovují užitkové předměty – ošatky, misky, podložky pod horké hrnce.

V roce 2001 musela Markéta Bartáková z ekonomických důvodů nastoupit do zaměstnání mimo svůj obor. Ceny masivně importovaných slaměných ozdob z Asie byly tak nízké, že se jim nedalo konkurovat. Tvorbě slaměných ozdob a pořádání řemeslných kurzů a dílen se stále věnovala vedle svého zaměstnání.

V roce 2014 začala spolupracovat se skanzenem v Kouřimi (Muzeum lidových staveb v Kouřimi) a o dva roky později s Polabským národopisným muzeem v Přerově nad Labem. Při rekonstrukci skanzenu v Kouřimi byla založena záhumenková políčka pro pěstování starých obilných odrůd. Tím získala Markéta Bartáková zdroj slámy s dlouhým stéblem pro výrobu slaměných předmětů. Spolupráce se skanzenem v Kouřimi nabyla na intenzitě. Od poloviny roku 2022, kdy odešla Markéta Bartáková ze svého zaměstnání, se může tradiční řemeslné výrobě věnovat naplno.

Markéta Bartáková obdivuje tradice lidové kultury a je aktivní badatelkou. Vedle pletení ze slámy ovládá řadu starých textilních technik (různé druhy lidové výšivky, paličkování, předtkalcovské techniky, šitou krajku). Naučila se zpracování kukuřičného šustí (vázání figurek a výrobu užitných předmětů tkaných na formě). Dlouhý čas se věnuje zdobení velikonočních kraslic (batikování pomocí špendlíku, kotejšku a stužky, reliéfní zdobení, vyškrabování, leptání, polepování slámou).

Textilní techniky se naučila při studiu a následné práci v ŠÚUV, zpracování kukuřičného šustí v Klubu lidové tvorby pod vedením Aleny Samohýlové a Ludmily Kočišové. Se zdobením velikonočních kraslic začala již v deseti letech v jižních Čechách, kde rodina pobývala na své chalupě. Později vyhledala malérečky na Moravě a s nimi konzultovala technologii a regionální vzory. Má velkou sbírku kraslic.

Důležitou oblastí její práce se slámou jsou opravy slaměných zvykoslovných předmětů pro muzea a různé instituce, rekonstrukce a výroba těchto předmětů pro výstavní účely.

Spolupracuje se zahradníkem Muzea lidových staveb v Kouřimi Martinem Spěváčkem. Konzultuje s ním, jak slámu sklízet a uchovávat pro další využití. Martin Spěváček se začal zajímat o slaměné předměty a chce zrekonstruovat slaměný úl

pro skanzen. Tento zájem ho přivedl do kurzu pletení slaměných ošatek, kde se naučil základní techniku spirálového oplétání slaměného pramene pedigem. Spolu s Markétou Bartákovou chtějí znovu oživit tradiční oplétání slámy dřevěným loubkem a nyní hledají výrobce borových loubků.

II. Popis technologie a tvarosloví zhotovovaných výrobků, s důrazem na srovnání s obdobně zaměřenými výrobci

Úvod

Slaměné stéblo bylo vždy levným a dostupným materiálem a jeho využití v životě vesnice mělo nebývalou šíři - od stavebního materiálu, podestýlku pro dobytek, tepelně izolační materiál přes předměty denní potřeby (ošatky, tašky, klobouky) až po předměty sloužící ve svátky (dožínkové věnce, muší ráje, slaměné vrkoče).

Prostorově pletené a vázané slaměné vánoční ozdoby získaly u nás velkou oblibu až po druhé polovině 20. století díky pracovníkům ÚLUV, kteří se inspirovali dožínkovými vrkoči a mušími ráji a vytvořili sadu vzorů pro malé ozdoby na vánoční stromek. Tyto ozdoby se rychle staly „tradičními“ a dnes se bez nich neobejde žádný „lidový“ vánoční stromek.

Se slaměnými ozdobami se můžeme setkat v různých formách po celé Evropě - v Sasku se žehlenými slaměnými hvězdičkami, v Bavorsku s vyvazovanými slaměnými hvězdami, v Polsku s vázanými figurkami zvířat a lidských postav, v Maďarsku a v jižní Anglii s prostorově pletenými ozdobami. Každá oblast má své specifické tvarosloví, technologie zpracování stébla je však totožná.

U nás se výrobou drobných slaměných ozdob od šedesátých let 20. století v masivnějším měřítku zabývalo pracoviště ÚLUV v Lipové, po rozpadu ÚLUV pokračovalo v této činnosti několik výrobců a někteří z nich ozdoby vyrábějí dodnes. Od konce devadesátých let 20. století zaplavily český trh levné slaměné ozdoby z Asie. Naši výrobci slaměných ozdob nemohli těmto produktům cenově konkurovat, a byli nuceni výrobu slaměných ozdob utlumit.

V současnosti se této činnosti profesionálně věnuje pouze několik výrobců a slaměné vánoční ozdoby jsou vždy jen částí jejich nabídky zboží, nebo jejich výroba je přivýdělkem k jiné činnosti. Tito výrobci jsou převážně z Moravy.

České slaměné ozdoby začínají pomalu nacházet své zákazníky i přes svou vyšší cenu oproti asijskému zboží. Mnoho zákazníků již dokáže ocenit kvalitní zpracování a tvarosloví, které více lahodí našemu oku.

Obliba slaměných vánočních ozdob je dána díky použitému materiálu. Sláma má krásnou zlatavou barvu a v kombinaci se zeleným chvojím lahodí lidskému oku. Současné touze po přírodních materiálech a ekologickém životním stylu slaměné ozdoby plně vyhovují.

Technologie výroby slaměných předmětů

Nejdelší a nenáročnější částí výroby slaměných ozdob a předmětů je sběr a příprava materiálu.

Používané druhy slámy:

Materiálem pro výrobu slaměných ozdob je obilné stéblo. Použít se dají všechny druhy obilí, sláma z každého druhu obilí má jinou barvu a jiné vlastnosti, nicméně současně průmyslově pěstované odrůdy obilovin mají nízký vzrůst a tvrdé stéblo. Sláma je nyní odpadním materiálem, pole jsou chemicky obhospodařována tak, aby se zastavil růst obilí a stébla byla tvrdá a krátká. To ztěžuje shánění materiálu pro tvorbu slaměných ozdob.

Markéta Bartáková si vybírá slámu ze starých odrůd pěstovaných na záhumenkových políčkách v Muzeu lidových staveb v Kouřimi. K výrobě svých ozdob používá slámu z žita svatojánského, jehož pěstování ve skanzenu oživil místní zahradník Martin Spěváček. Tento druh obilí má dlouhé stéblo, světle zlatavou barvu a hladký lesklý povrch. Stéblo je tužší a jeho zpracování vyžaduje dobrou znalost techniky, ale výsledné ozdoby jsou pevné, lesklé a mají krásnou zlatavou barvu. Vrchní část stébla mezi klasem a prvním kolínkem je velmi tenká a je vhodná na výrobu drobných předmětů s detailními prvky (postavičky do závěsných betlémů, malé figurky apod.). Další části stébla mezi kolínky jsou dost dlouhá a pevná a umožňují tvorbu větších slaměných kompozic (velké vyvazované hvězdy, konstrukce pro velké závěsné betlémy).

Na výuku v kurzech používá Markéta Bartáková pšeničnou slámu. Pšeničná sláma je měkká a dobře se tvaruje, proto je vhodná pro základní osvojení technik výroby slaměných předmětů. Martin Spěváček pěstuje na políčkách ve skanzenu předchůdce pšenice – různé druhy špaldy. Jejich stébla mají stejné vlastnosti jako pšenice, ale jsou delší. Barva slámy je podle druhu špaldy od světle zlaté (špalda bílá

jednozrnka - nejstarší druh) až po tmavě zlatou do červena (špalda rubiota – novější druh špaldy).

Sklizeň slámy:

Sláma se musí sklízet ručně a při sklizni dbát, aby se nepolámala. Zpočátku Markéta Bartáková sklízela slámu nůžkami nebo srpem a pro uskladnění ji zavěšovala ve svazcích na půdě. Po navázání spolupráce se skanzenem v Kouřimi, pomáhá se sklizní Martin Spěváček (obilí sklízí kosou) a slámu uskladňuje na půdě jednoho stavení ve skanzenu. Pro vlastní práci si Markéta Bartáková odebere ročně 3 – 5 otepí, zbytek používá na výuku a předvádění na akcích pro veřejnost.

Sláma se sklízí před úplným dozráním zrn – stéblo by nemělo být dřevnaté, musí však být dozrálé, tzn. vybarvené i pod listeny. Jednotlivé otepi se nechají dobře proschnout a zavěšené na drátu ve výšce se uskladní ve vzdušném prostoru. Sláma je náchylná k zapaření a plesnivění, proto musí být dobře vyschlá. Zavěšení ve výšce zabraňuje myším se ke slámě dostat a rozkousat ji.

Příprava slámy:

Otep slámy se rozebere na jednotlivá stébla, odstraní se klasy, kolínka a listeny a stébla se roztřídí podle délky a tloušťky do svazků. Takto připravený materiál je třeba uchovávat na suchém místě tak, aby se stébla nepolámala. V případě potřeby se stébla dají zesvětlit. Je však třeba dbát na to, aby měl materiál vždy přírodní barvu obilného pole. Příliš vybělená sláma působí jako nedozrálá.

Vlastní výroba:

Obilné stéblo se vždy zpracovává ve vlhkém stavu. Suché stéblo praská a láme se. Slámu je třeba před vlastním zpracováním namočit do vody. Namáčí se pouze takové množství stébel, které se následně zpracuje. Dlouho máčená sláma ztrácí svoji barvu a lesk a může se na ní objevit plíseň.

Techniky výroby slaměných předmětů se dají rozdělit do několika technologických skupin: splétání, svazování, oplétání a navlékání.

Splétáním vznikají prostorové tvary nebo ploché šňůry. Na prostorové pletení se využívají první části stébla (od klasu po první kolínko). Začíná se svázáním stébel na jejich tenčím konci, stébla se pak jednou rukou překládají přes sebe a druhou rukou se ozdoba tvaruje. Vzniká prostorový tvar se spirálovými žebry. Počet takto splétaných stébel určuje hustotu ozdoby. Na prostorovou ozdobu je zapotřebí nejméně pěti stébel (čtyři stébla se při pletení používají na výrobu dutinek pletených na špejli). Jednotlivá

stébla se navazují zastrčením tenkého začátku nového stébla do silnějšího konce stébla, které dochází. Navazování stébla se dělá v vždy v místě ohybu slámy, aby ho žebra skryla. Tímto způsobem vznikají šišky, baňky, zvonky, košíčky a další tvary. Plete se buď z „volné ruky“ nebo na formě (dřevěném kopytu, kulatině, špejli).

Plochým splétáním stébel vznikají pletené „šňůry“. Jde o splétání stébel do copánků (ze 3 až 9 stébel) nebo pletení ozdobných šňůr (krepinek). Z podomáckých ručně pletených slaměných „šňůr“ se v minulosti sešívaly kabely a klobouky. Postupně byly podomácku vyráběné slaměné „šňůry“ nahrazeny „šňůrami“ jemnějšími z jiných materiálů (např. jemným osikovým lýkem), později se pracovalo s hotovými dováženými úplety. Slaměné šňůry se mohou vyztužit vázacím drátem a následně tvarovat na malé ozdoby (podkovy, kolečka) nebo mohou doplňovat pletené a vázané ozdoby (ucha košíčků, doplňky postaviček).

Svazováním stébel vznikají prostorové nebo ploché postavičky, zvířátka, hvězdy, betlémy. Při výrobě malých hvězd se stébla pokládají na sebe a ve středu se provážou nití. Velké hvězdy mají střed z malé hvězdy, na jejíž paprscích jsou navázány vějíře stébel a ty jsou na koncích svazovány do požadovaných tvarů. Vějíře se mohou postupně navázat v několika řadách, a tak se dá dosáhnout velké hvězdy o průměru jednoho metru nebo i větší. Podobně jsou vázány ploché betlémy – nejdříve se vyváže základní tvar a na něj se přivazují již vyvázané postavy a další doplňky. Malé hvězdy se mohou vázat z vlhké slámy a následně vylisovat, nebo nechat usušit do „střapata“. Ploché a krajkové hvězdy jsou vázané z předem vyžehlené nebo rozžehlené slámy. Jednotlivá stébla slámy se žehlí za mokra na dřevěném prkénku naplocho, nebo se nehtem rozevřou a následně rozžehlí.

Kruhovým oplétáním svazku (pramene) slámy se vyráběly užitkové předměty (ošatky, zásobníky na potraviny, úly,). Patrně jde o nejstarší techniku zpracování slámy na předměty domácí potřeby. Slaměné stéblo je pevné v tahu a křehké v ohybu. Pro výrobu oplétaných předmětů se stébla sdružují do pramenů a spirálově se oplétají pevnějším materiálem, který se provléká vždy pod oplet z předchozí řady. V lidovém prostředí bylo nejvíce rozšířeno oplétání dřevěným loubkem, který nezakrývá pramen slámy. Spirálové oplétání pramene slámy lýkem dává výslednému výrobku hladší a luxusnější vzhled, protože lýko úplně zakryje slámu. Méně známé je oplétání pramene slámy slaměným stéblem. Práce je stejná jako u oplétání lýkem, tzn. základní pramen slámy (nenamáčí se, pouze se lehce navlhčí) se vždy dvakrát omotá stéblem (které musí být dobře namočeno) a jednou podvleče pod předchozí již opletenou řadu. U kulatých ošatek se na začátku nejprve pramen slámy pouze omotá stéblem (stačí 5 – 7 cm), následně se stočí do malého kolečka, ke kterému se přivazuje další řada. Dno se

rozšiřuje tak, že se po dvou omotáních pramene podvleče stéblo pod předchozí řadu, opět se dvakrát omotá a podvleče do stejného místa. Tak se získává kruhový tvar (např. podložka pod hrnec). Při tvorbě kulaté ošatky se nejprve vyrobí kolečko - budoucí dno (průměr závisí na velikosti vyráběné ošatky) a pak se pramen slámy vede nad předchozí řadu a podvléká se po dvou obtočeních vždy do dalšího místa. Výrobek se zakončuje postupným ubíráním stébel z pramene do ztracena a na konci se několikrát podvleče stéblo pod předchozí řadu a konec se zatáhne do předchozí řady ve směru oplétání. U oválných ošatek se obtočený začátek pramene nestáčí do kruhu, ale nechá se rovný v délce 7 – 10 cm, ohne se a pramen se k němu přichycuje vždy po dvou obtočeních. Dno oválné ošatky se rozšiřuje pouze v místech, kde se pramen ohýbá a zde se podvléká do stejného místa 3x. Jinak je práce stejná jako u kulatých tvarů.

Pro tento způsob práce se sláma musí sklidit dříve a následně nechat ležet na slunci, aby zezlátla a přitom zůstala měkká. Kdyby sláma dozrála na poli, tak by se při práci štěpila a trhala.

Výsledný výrobek není tak trvanlivý, jako oplétané výrobky loubkem nebo lýkem, má ale lesklý, luxusnější vzhled se zajímavou strukturou. Pro podvlékání slaměného stébla používá Markéta Bartáková masivní tupou prohnutou jehlu s velkým ouškem, která je špičkou zasazena do dřevěné rukojeti. Použít se dá i masivní šicí jehla s velkým uchem, ta se při práci podvléká ouškem napřed. Technika není složitá, ale je velmi náročná na čas. Ošatky takto oplétané nejsou určeny k běžnému prodeji, jde buď o zakázkovou výrobu na přání, nebo jde o výstavní a muzejní exponáty. Markéta Bartáková tuto techniku učí v kurzech. Účastníci si na kurzu většinou vyrobí dno misky a zbytek si dodělají doma.

Navlékáním kousků slámy vznikají vánoční řetězy. Sláma se za mokra nastříhá na krátké kousky a následně navléká na nit. Pokud se propichuje na „střapaté“ řetězy, musí být vlhká, na řetězy inspirované mušími ráji se navléká za sucha a prokládá kontrastním materiálem (kousky látek nebo papíru).

III. Informace o schopnosti předávat osvojené profesní znalosti a dovednosti následovníkům

Zpracování slaměného stébla na drobné dekorativní či užitkové předměty není technologicky příliš náročné. Není ani náročné na technické vybavení dílny. V minulosti šlo o podomáckou práci, která sloužila výrobci jako přivýdělek. Ošatky a později i ozdoby se vyráběly převážně doma a na jejich výrobě se podílelo více členů rodiny včetně dětí, které pomáhaly s čištěním slámy, její přípravou k výrobě a

s dokončovacími pracemi. Jde o činnost, která je velmi vhodná pro pořádání kurzů a výtvarných dílen.

Markéta Bartáková je aktivní badatelkou historického zpracování slámy na drobné předměty a zajímá se i o současnou práci našich i zahraničních výrobců.

Své zkušenosti a dovednosti předává od začátku devadesátých let na předváděcích akcích a řemeslných kurzech. Protože byl o pletení ze slámy velký zájem, napsala M. Bartáková v roce 1991 publikaci Pleteme ze slámy (ISBN: 80-900713-0-9) s podrobným návodem techniky prostorového a plochého pletení a návodem jak slámu sklízet, zpracovat a uchovávat. Publikaci dodnes využívá na akcích a kurzech, aby si účastníci kromě výrobků mohli s sebou odnést informace i v písemné podobě.

Po navázání spolupráce s Muzeem lidových staveb v Kouřimi se výuka technik zpracování slámy obohatila o možnost využívat staré odrůdy obilí a účastníci kurzů si po absolvování kurzu materiál na výrobu slaměných předmětů mohou vzít do zásoby k další práci domů.

Při pořádání národopisných pořadů si mohou návštěvníci skanzenu v Kouřimi o dožínkových slavnostech vyzkoušet na záhumenkovém poli sečení obilí kosou, v dílně si s Markétou Bartákovou vyzkoušejí pletení prostorových ozdob a sklizenou slámu si mohou odnést k další práci. S účastníky kurzů je M. Bartáková dále v kontaktu a poskytuje jim konkrétní rady při řešení obtíží, se kterými se setkávají.

Spoluprací s Martinem Spěváčkem získala Markéta Bartáková nejenom zdroj kvalitního materiálu pro práci, ale našla v něm i následovníka, kterému může své zkušenosti předávat.

IV. Informace o účasti na přehlídkách, výstavách a specializovaných trzích, případně dalších aktivitách péče o tradice lidového řemesla

Od konce 90. let minulého století se Markéta Bartáková zúčastnila velkého množství národopisných akcí doma i v zahraničí, na kterých zpracování slámy předváděla a seznamovala veřejnost s historií této činnosti (Česká republika: Národopisné muzeum Národního muzea v Praze, Muzeum hlavního města Prahy, Polabské národopisné muzeum Přerov nad Labem, Regionální muzeum v Jílovém u Prahy, Muzeum lidových staveb v Kouřimi, Německo: Museum für Sächsische Volkskunst - Drážďany, Švýcarsko: Zum bunten S - Erzgebirgische Spielzeugsammlung – Liestal, Itálie: DOBA – Centro Culturale Ceko Italiano – Turín). Zároveň se její výrobky pravidelně vystavovaly a vystavují na vánočních

výstavách, nebo na výstavách tradiční lidové tvorby (výstavy pořádané Bonsai klubem, později Bonsai servisem na různých místech v centru Prahy, výstavy pořádané Klubem lidové tvorby Praha na různých místech České republiky, výstavy v Regionálním muzeu v Jílovém u Prahy, autorská výstava v Regionálním muzeu K. A. Polánka v Žatci). Slaměné ozdoby, hvězdy a betlémy Markéty Bartákové jsou zastoupeny ve sbírkách muzeí a institucí, se kterými spolupracovala.

S jejími výrobky se můžeme setkat na řemeslných trzích, kterých se účastní, a v prodejnách tradičního dárkového zboží z přírodních materiálů.

V. Fotodokumentace s připojeným popisem fotografií, popřípadě seznam dalších zaslaných materiálů, se stručným komentářem.

Na přiložené fotodokumentaci je zachycena příprava materiálu od zasetí obilí po jeho sklizeň Martinem Spěváčkem na záhumenkovém poli ve skanzenu a jeho uskladnění na půdě stavení. Dále pracovní postup výroby slaměných předmětů, ukázky hotových výrobků a Markéta Bartáková na akcích a kurzech pro veřejnost.

1) Obilí na výrobu slaměných ozdob pěstuje zahradník Martin Spěváček na políčkách v Muzeu lidových staveb v Kouřimi (foto archiv MLS)

2) Ruční sečení obilí provádí Martin Spěváček (foto archiv MLS)

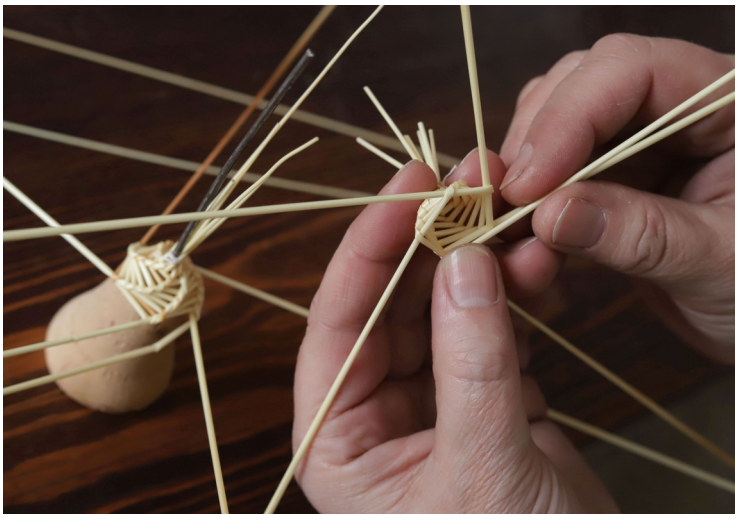
2) Vyschlé otepi se uskladňují na vzdušné půdě (foto archiv MLS)

3) Klasy, kolínka a listeny se odstraňují (foto archiv MLS)

4) Příprava materiálu končí roztříděním očištěných stébel do svazků podle délky a tloušťky (foto archiv M. Bartákové)

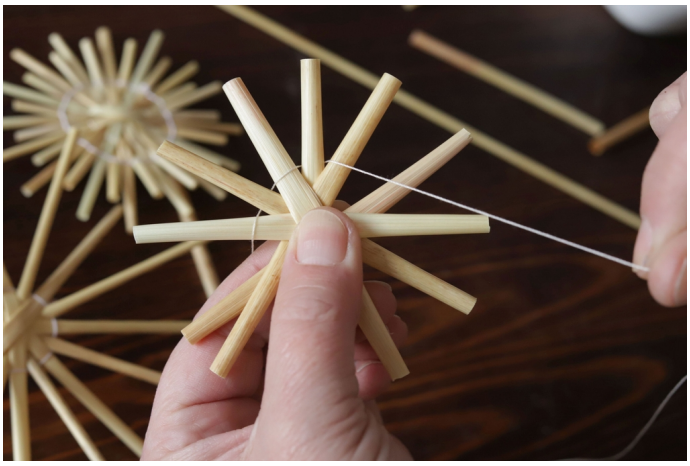
5) Na pletení prostorových ozdob se používá část stébla od klasu po první kolínko, stébla se svážou na tenčím konci a postupným překládáním vzniká prostorový pletenec. Prostorové ozdoby se mohou plést i na dřevěných kopytech - formách. (foto archiv M. Bartákové)

6) Ukázky prostorově pletených ozdob podle původních vzorů ÚLUV (foto archiv M. Bartákové)

7) Ukázky dalších tvarů prostorově pletených ozdob (foto archiv M. Bartákové)

8) Proplétáním přeložených stébel nití se tvoří hvězdičky (foto archiv M. Bartákové)

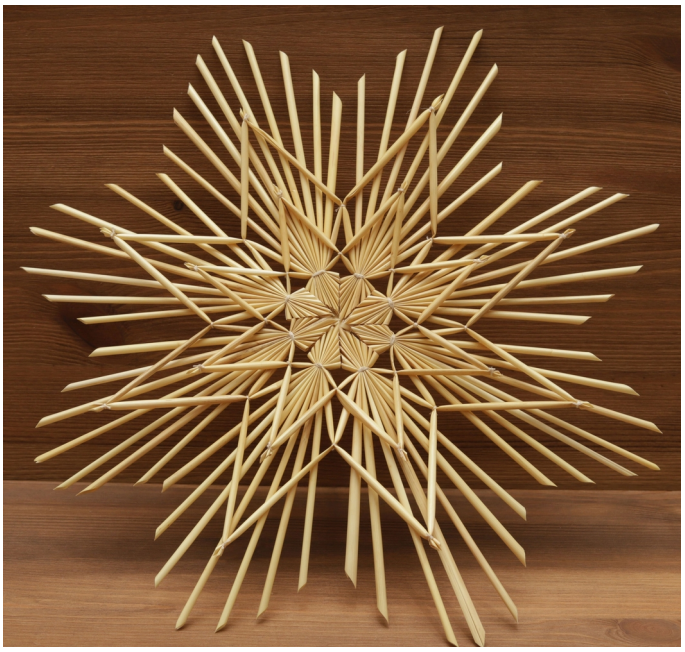
9) Ukázky lisovaných a „střapatých“ hvězdiček (foto archiv M. Bartákové)

10) Ukázky žehlených a rozžehlovaných hvězdiček (foto archiv M. Bartákové)

11) Navazováním slaměných vějířků a následným svazováním vznikají velké slaměné hvězdy (foto archiv M. Bartákové)

12) Ukázka vyvazované slaměné hvězdy (foto archiv M. Bartákové)

13) Ukázka velké vyvazované slaměné hvězdy (foto archiv M. Bartákové)

14) Ukázka vyvazovaného slaměného betlému (foto archiv M. Bartákové)

15) Ukázka vyvazovaného slaměného betlému (foto archiv M. Bartákové)

16) Ukázka vyvazovaných slaměných figurek podle vzorů ÚLUV Figurka anděla vzor M. Bartákové. V(foto archiv M. Bartákové)

17) Ukázka vyvazovaných slaměných zvířátek. Vyvazovaný koník a kozlík je podle původních vzorů ÚLUV. Menší verze jako ozdoba na stromek. (foto archiv M. Bartákové)

18) Ukázky navlékaných řetězů (foto archiv M. Bartákové)

19) Spirálové oplétání pramenů slámy stéblem – dno misky a hotová podložka pod hrnec (foto archiv M. Bartákové)

20) Ukázka protahování stébla při spirálovém oplétání (foto archiv M. Bartákové)

21) Rekonstruované zvykoslovné předměty – muší ráj, dožínkový věnec, vrkoče k dožínkovému věnci, ověs ze slovenského dožínkového věnce (foto archiv M. Bartákové)

22) Markéta Bartáková ve své dílně (foto archiv M. Bartákové)

23) Kurz výroby slaměných předmětů, MLS Kouřim, listopad 2022 (foto archiv MLS)

24) Řemeslná dílna na vánočním národopisném pořadu ve skanzenu v Kouřimi 2017 (foto archiv MLS)

25) Řemeslná dílna na dožínkovém národopisném pořadu ve skanzenu v Kouřimi 2018 (foto archiv MLS)

26) Martin Spěváček konzultuje s Markétou Bartákovou techniku spirálového oplétání (foto archiv MLS)

VI. Písemný souhlas nominovaného s pořizováním dokumentace pro potřeby NÚLK a svolení k publikování osobních a kontaktních údajů, profesního životopisu, fotografií své osoby a svých výrobků za účelem propagace titulu Nositel tradice (např. v propagačních tiskovinách, na výstavě Nositelé tradice, na webových stránkách NÚLK, MK ČR).

Písemný souhlas nominovaného je na zvláštní příloze.